

בעזהש"ת

דברי תורה

מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ראש השנה

שנת תש"ע לפ"ק

יוצא לאור ע"י

מכון מעדני מלך וויען

גליון תקע"ז

להשיג אצל
מכון מעדני מלך וויען

185 Wilson St.
Brooklyn N.Y. 11211
718.388.1751.#117

ראש השנה

יום א' דראש השנה תשי"ע לפ"ק

ובגמרא (ראש השנה מ:): אמרו, שיעור תקיעה כדי שיאחזנו זידו ויראה לכאן ולכאן ע"כ. ויש להצין דזהו שיעור גדול השופר, ולא שיעור התקיעה, דשיעורו מצואר צממנה (שס) שיעור תקיעה כשיעור שלש תרועות, והוי ליה למימר שיעור 'שופר' כדי שיאחזנו וכו', ולמה אמר שיעור 'תקיעה'.

ונראה כי אנו אומרים צתפלה, כי אהה שומע קול שופר ומאזין תרועה ואין דומה לך, צרוך אהה ה' שומע קול תרועת עמו ישראל צרחמים. ויש להצין דהא תרועה הוא גם כן קול שופר, והוי ליה למימר כי אהה שומע קול 'תקיעת' שופר ומאזין תרועה. גם להצין שינוי הלשון, 'שומע' קול שופר 'ומאזין' תרועה, דשמיעה הוא מרחוק, והאזנה הוא מקרוב. - גם מה שאמר

אשרי העם יודעי תרועה ה' צאור פניך יהלכון (מהלים פט-טו). צמדקש רצה (ויקרא כט-ד) אמר רבי יאשיה וכי אין אומות העולם יודעין להריע, כמה קרנות יש להם, כמה צוקיננס יש להם, כמה סלפירגסי יש להם, ואמרת אשרי העם יודעי תרועה, אלא שהן מכירין לפחות את צוראם צתרועה, והוא עומד מכסא הדין לכסא רחמים, ומתמלא עליהם רחמים וכו' ע"כ. ואכתי יש להצין צמה עדיפי כחם של ישראל יותר מאומות העולם, שצידם לפחות את צוראם צתרועה.

ודכתוב אומר, לא הציט און ציעקצ ולא עמל צישראל ה' אלקיו עמו ותרועת מלך צו (צמדצר כג-כא). ויש להצין הלא הקצ"ה הוא מלך המשפט, וכל האומר הקצ"ה ותרן וכו' (צצא קמא ג). ואיך לא הציט און ציעקצ, ולא ראה צישראל עמל.

לבעל תשובה מקרוב. וקשה הא הא הוא היפך הטבע, ומשני צלמת אין דומה לך צוה מלד רחמנותו ודפח"ת.

אמנם יש לומר צוה עוד, הנה אנו עומדים כעת ציוס דין, אשר זכר כל יצור לפניך צא, מעשה איש ופקודתו ועלילות מצעדי גבר, מחשבות אדם ותחבולותיו ויצרי מעללי איש, וכל מקרי השנה הצאה עלינו לטובה, תלוי הכל צדין זה, כל מזונותיו קצוצים לו מראש השנה, הצריאות והגחת והפיזור הנפש, מי יחיה ומי ימות, מי ינוח ומי ינוע, מי ישקט ומי יטרף, וגדול יוס הדין ומי יכילנו, ומלאכים יחפזון וחיל ורעדה יאחזון ויאמרו הנה יוס הדין.

אמנם תשובה ומעשים טובים כתרסם צפני הפורעניות (אבות ד-יא), וקרוב ה' לנשצרי לב, ומי שלצו נשצר בקרבנו, לא צוה ולא שקן ענות עני, וזופה לרשע וחפץ צהצדק, ולצ נשצר ונדכה אלקים לא תצוה. - ועל זה ניתן לנו מצות תקיעת שופר, וכמו שכתב הרמב"ם (ה' תשובה ג-ד) דרמו יש צו, עורו ישנים משינתכם ונרדמים הקיאו מתרדמתכם, וחפשו צמעשיכם וחזרו צתשובה וחזרו צוראכם, אלו

ואין דומה לך, הלא כל אחד יוכל לשמוע קול שופר, ומכל שכן אלקי עולם. - גם מה שסיים הצרכה, שומע קול תרועת עמו ישראל צרחמים, דנראה כמיותר, דצודאי מצני ישראל עסוקין בכל הצרכה.

ובספרה"ק תולדות יעקב יוסף (פ' פנחס) כתב צוה צסם חכם ספרדי, דמצינו מדת הקצ"ה היפך מדת צשר ודם, כי מלך צשר ודם שהיה לו צ' עצדים, א' עוצד המלך מנעוריו ולא נמצא עולתה צו כי ישר הוא צעצודת המלך, ועצד צ' מרד צמלך ואחר זה חזר צו ונעשה עצד נאמן, צוודאי אהצת המלך לזה העצד הנאמן מנעוריו, יותר שלימה אהצתו מאהצת העצד שמרד צו תחלה. מה שאין כן מדת הקדוש צרוך הוא אינו כך, שאהב יותר לבעל תשובה מלדיקים גמורים, וכמו שאמרו מקום שצעלי תשובה עומדין אפילו לדיקים גמורים אין יכולין לעמוד (צרכות ל:). והנה צספר שלי"ה כתב דלדיק גמור נקרא שופר, ובעל תשובה נקרא תרועה ע"ש. וידוע דשמיעה הוא מרחוק, האזנה מקרוב. וצוה יוצן כי אמה 'שומע' קול שופר ר"ל מרחוק ללדיק, 'ומאזין' תרועה היינו

שעשה אותו ישר, וכשחטא ושב, מחזירו להיות ישר. וסיים בשליה שעל אלה המחשבות יחשוב בכל אלול צעת התקיעות ע"ש.

השוכחים את האמת צהבלי הזמן, ושוגים כל שנתם צהבלי וריק אשר לא יועיל ולא יליל, הציטו לנפשותיכם והטיצו דרכיכם ומעלליכם וכו' ע"ש.

ואם כן תכלית השופר הוא לעורר את האדם, לשוץ אל ה' ולהיות גנוחי גניח וילולי יליל על מצבו, שיכאצ לו מצבו עד דכדוכה של נפש ויחזור לישרותו. וכמו שצעת שריפה משמיעין קול שיצא כל אחד לכבות ולהליל, אם ישמע הקול ולא יעשה שום פעולה אחריו, אין שמיעת הקול שוה כלום. כן התוקע בשופר, ולא נשבר לצבו להיות גנוחי גניח וילולי יליל, חיסר תכלית המצוה. - ולכן נאמר יום תרועה יהיה לכם (צמדצר כט-ה), ומתרגמין יום יצא, שאין זה רק יום תרועת שופר, אלא יום תרועה יהיה לכם, צמוכס צקירות פנימיות לצבו.

ודהקב"ה צותן כליות ולב ומכיר הנסתרות, הוא יודע לאמיתו מה מתרחש בלבצנו, שצירת הלב של ישראל, מדוכא עד דכדוכה של נפש, גם כאשר לא ניכר זאת מבחוץ, וצוה יכולין אנו לפייסו, כי רצונינו לעשות רצונו, ושחורה אני רק מבחוץ

ודה מרומנו צהקולות שמוקעין צהשופר, תקיעה שצרים תרועה תקיעה, ופירש השליה (מס' ר"ה פרק תורה אור אות נ"ה) כי רצותינו פירשו (ר"ה ל:): לשצרים הוא גנוחי גנת, כדרך החולים, ותרועה הוא יליל וצכיה, כדרך שצוכים על המתים (רש"י שס). והנה עשה אלקים את האדם ישר (קהלת ז-ט), רק שהאדם מקלקל את עצמו ונעשה עקש ופתלתול. ועל זה מורה תקיעה ראשונה שהוא קול פשוט וישר. ואחר כך שצרים שהוא גנוחי גנת רומנו על חולי הנפש, ואחר כך תרועה, ילולי יליל, רומנו על חטאים גדולים שהם מיתת הנפש. אשר על זה צריך האדם להיות גנוחי גנת ויליל צצכיה רצה, פלגי מים ירדו עיניו ויחזור. וכשעושה תשובה שלימה, אז שצ הוא לדרכו הראשונה כאשר עשה אותו השי"ת ישר, וזהו תקיעה אחרונה, שהוא גם כן קול פשוט וישר. וזהו שאמר הכחוצ (הושע יד-י) כי ישרים דרכי ה', 'ישרים' לשון רבים, כלומר שתי פעמים ישר, דהיינו

ולכאן, שיש להאריך בהתקיעה עד שיאחזו את עצמו צידו, להעמיד עצמו קצת מטירדות הימים, וליישב דעתו ולהתבונן היכן הוא עומד בעולמו, במה אהה מצלה ימיך ושנותיך, וכמו שאמר ה' לאדם הראשון אחר החטא, איכה, איפה אהה עומד בעולמך, היית דומה מתחלת צריאתך כמלאך אלקים, ומה נעשה עמך אחר החטא. ויש לאחוזו עצמו צידו, ויראה לכאן ולכאן, תתבונן על העבר, איך עברו ימיך, ותתבונן גם על העתיד, חטוף ואכול דהאי עלמא כבי הילולא דמיא, ותוכל עוד לומר אשרי זקנותנו שכיפרה ילדותנו.

וזדו לא הביט און ציעקב ולא ראה עמל צישראל, ה' אלקיו עמו, ומתי יכולים לזכות לזה, כאשר תרועת מלך 'צו', שהתרועה איננה רק בהשופר, אלא צו בעצמו, שהוא עצמו ילולי יליל על מצבו, אז יזכה שלא יציט ה' און ציעקב ועמל צישראל. — ודבר זה הוא רק צישראל, שהם מתעוררים ומכירים שהשופר הוא רק ההכשר להתשובה שצא אחריה, ואשרי העם יודעי תרועה, שיודעים שתפקידם לרנות את צוראם בהתרועה, ולא די בהתרועה לצד, אלא ה' צאור פניך

ונאה אני מצפנים. - ודרכי הרופאים כאשר רוצים לידע מה מתרחש בתוך תוכו של האדם, יש להם כלי שמשימים על הלצ והריאה, וממנו מאזין הקול דממה דקה שבתוך האדם, והרופא המומחה יותר מרגיש זה ציתר שאת. וכמו כן אנו מצקשים שיטה אנו קרוב ללצבינו, ואז יכיר לצנו הנשצר והנדכה והנכאה. - וזהו תכלית השופר לעורר אותנו, להיות כל אחד גנוחי גניח וילולי יליל ולחזור לשורשו.

וזדו כי אהה שומע קול שופר, איך בני ישראל משמיעין קול בהשופר, אצל זה לכשלעצמו לא די, שאם לא מתעורר להקיץ משינתו, עורו ישנים משינתכם, לא הגיע לתכליתו, אלא הקב"ה מטה אנו קרוב ללצבינו, ומאזין התרועה שיש בצלצות ישראל, ובהאזנה זו אין דומה לך, להיות בוחן כליות ולב וחדר. ועל זה מסיימים הברכה, ברוך אהה ה' שומע קול תרועת 'עמו ישראלי' ברחמים, היינו קול התרועה שיש בתוך תוכו של עמו, מה שלצם גנוחי גניח, ומזה מתמלא ברחמים, כי לב נשצר ונדכה אלקים לא תבזה.

ועל זה אמרו, שיעור תקיעה כדי שיאחזו צידו ויראה לכאן

לפניו כמו התרועות בשופר. - וכמו שאמרו חז"ל (ראש השנה טו.) אמרו לפני בראש השנה מלכיות זכרונות ושופרות, מלכיות כדי שתמליכוני עליכם, זכרונות כדי שיעלו זכרוניכם לפני לטובה. והיינו לבקש על מלכות שמים, שיתגלה מלכותו בעגלה וזמן קריב על כל יושבי תבל, והיה ה' למלך על כל הארץ. אך גם עד זמן ההוא, תמליכוני עליכם דייקא, לקבל על עצמו עול מלכותו, ועול מצותיו, שלא נסור דבר וחצי דבר ממנה שנצטוונו.

דע זה ממשיכין פסוקי זכרונות שיעלה זכרונינו לפניו, להזכיר אותנו בדבר ישועה ורחמים, הלא נורכי עמך ישראל מרובין ודעתן קצרה, אין בית בלי פגע, ועומדים ומנפים לישועה, מצב הפרנסות נתדלדלו, חולי ישראל מנפים לרפואה, הפיזור הנפש אין לשער, אין מנוחה והרחצת הדעת, ואנו מבקשים שיעלה זכרונינו לפניו לטובה, הלא כל אב שזוכר על בנו, מתעורר עליו ברחמים, וכרחם אב על בנים קן תרחם ה' עלינו.

דלא יאמרו מלאכי מעלה, נוחזין ככלצין הב הב, הב לנו חיי

יהלכון, לקבל על עצמו ללכת מעתה בדרכי ה'.

והנה בראש השנה יורד אור גדול לעולם, יום גנוסיה של המלך, לדוד ה' אורי (תהלים כו-א), ודרשו חז"ל (ויק"ר כא-ג) אורי בראש השנה. וזה מתעורר באתערותא דלתתא בהקול שופר, אשר בזה זוכין ה' באור פניך יהלכון. אמנם בראש השנה שחל בשבת יורד אור זה גם בלי תקיעת שופר, כי השבת היא מתנה טובה שיש בבית גנוז, ובה יורד ברכה של אור לכל אחד מישראל, וכמו שנאמר ויצרך אלקים את יום השביעי (בראשית ג-א), ואמרו במדרש (ב"ר יא-ב) במה ברכו, ברכו באור פנים, לא דומה אור פניו של אדם כל ימות השבת כמו שהוא דומה בשבת ע"ש. ולכן בשבת יש אורי בראש השנה גם בלי תקיעת שופר, ומה שצריכין בשאר ימים להיות מהיודעי תרועה לזכות לה' באור פניך יהלכון, בשבת באה אור זה למטה מקדושת השבת, ובאור זה נוכל לקבל השפעת היום לטובה.

וביום השבת עיקר עבודת היום הוא בזכרון תרועה, רק באמרי פה בהתפלות שלנו, וארשת שפתינו יערצ

מראשית השנה ועד אחרית שנה,
מראשית כתיב, ועד אחרית, סופה
שיש לה אחרית ע"כ. וכל השנה כולה
תלויה בשעה זו. וצראשית השנה יכול
לפעול כל משאלות לצבו של כל השנה.
ואמרו (סנהדרין מד): לעולם יקדים
אדם תפלה לזרה וכו'. – וכל שנה
שרשה בתחלתה, השורש של השנה
הוא בתחלתה, וכמו שצכל דצר לפי
השורש כן יצמח פירותיה, כן יש
להכיר שהיום היא שורש כל השנה,
והעשירות שצסופה תלויה בשורשה, כי
לפי הנטיעה כן יהיו פירותיה.

וגודל כח התפלה של ראש השנה
קרינו היום צהפטורה (שמואל
א-ב), שחנה הייתה עקרה, ועלתה
צצית ה' להתפלל, והיא מרת נפש
וגו', כי 'הרצתה' להתפלל לפני ה'
וגו', ואשפוך את נפשי לפני ה'. ואם
כי הייתה עקרה, שצדרך הטבע אי
אפשר לה להוליד, פעלה בתפלתה
שניתן לה צן קדוש, שמואל הנביא. -
וגם אחר זה, כאשר נחגדל שמואל,
והורה הלכה צפני עלי, ורצה לענשו
צמיחה, טענה אליו חנה, חי נפשך
וגו', אל הנער הזה התפללתי ויתן ה'
לי את שאלתי, כח התפלה הוא נצחי,
ואי אפשר לך ליטול ממני מה

הצ לנו מזונא (תקוני זוהר צ-צב), כי
לא עבור תאות נפשינו ועולם הגשמי
אנו צריכין זאת, אלא לכבודו ית"ש.
ולכן הקדמנו מתחלה מלכיות, ועבור
כבוד מלכותו אנו צריכים הרחצה, כדי
שנוכל לעצדו צלצב שלם מתוך הרחצה,
ללמוד ולהתפלל כראוי, ולגדל יו"ח
לתורה ועבודת ה', לצורך זה צריכין
הרחצה.

ואמרו חז"ל (יבמות קה). המתפלל
צריך שיתן עיניו למטה ולצו
למעלה. והיינו שיתן עיניו להתצונן
למטה צעניי גשמיים מהו צריך,
ולהתפלל עבורם לה', אך כוונת לצו
הוא למעלה, לצורך גבוה, שיתרצה על
ידי זה כבוד ה'. וזהו שאמר דוד,
קויתי ה' קותה נפשי (תהלים קל-ה),
גם כאשר קותה נפשי, שאני מקוה
לישועת ה' לצורכי גופי ונפשי, קויתי
ה', הרי זה לצורך גבוה, ולכן לצדו
הוחלתי, שיעלה זכרונינו לפניו לטובה.

ואיתא צגמרא (ראש השנה טו): אמר
רבי יצחק כל שנה שרשה
בתחלתה [שישראל עושין עצמן רשין
צראש השנה, לצד תחנונים ותפלה,
כענין שנאמר תחנונים יצד רש],
מתעשרת צסופה, שנאמר (דברים יא-צ)

מו: שהצעל חייב צמונותיה וצפרקונה
 [אם נשצית], ואם לקתה חייב
 לרפאותה (שם גא:). וזהוית שחכלית
 התקיעות הוא לצטל חומת הברזל
 שתעלה תפלתנו וחכרונינו לטובה, ולזה
 נכרכים רק כאשר מצקשים מתנת
 חנם, אבל צצצת אנו חוצעים צדין
 תורה, שחייב לנו מזונותינו ורפואתנו,
 מתנאי כתובה של צן זוג, ואין צורך
 להשופר. וכאשר אנו מקיימים מצות
 חכמים שלא לתקוע, מתעורר למעלה
 שה' גם כן יקיים תקנת חכמים,
 שחייבו מזונות ורפואתה ופרקונה.

שפעלתי צתפלה (עיין צני יששכר שצת
 ח-טו, וצמגיד תעלומה צרכות לא:).

דייש לומר עוד צטעם שאין חוקעין
 צשופר צצצת, דאיתא צמדדש
 רצה (צראשית יא-ח) אמרה שצת לפני
 הקצ"ה, רצונו של עולם לכולן יש צן
 זוג, ולי אין צן זוג. אמר לה הקצ"ה
 כנסת ישראל היא צן זוגך ע"כ. ואמרו
 (זה"ק ח"צ פח). מהו שצת, שמא
 דקודשא צריך הוא ע"כ. ואם כן
 צצצת מתעורר הזיווג של כנסת ישראל
 עם הקצ"ה. ואיתא צמשנה (כחוצות

